

8. Prontenko, K., Griban, G., Prontenko, V., Opanasiuk, F., Tkachenko, P., Zhukovskyi, Ye., et al. (2018). Health improvement of cadets from higher military educational institutions during kettlebell lifting activities. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(1), 298-303.
9. Sergienko, Y. P., & Andreianov, A. M. (2013). Models of professional readiness of students of higher military schools of the Armed Forces of Ukraine. *Physical Education of Students*, 6, 66-72.
10. World Health Organization (2015). Global recommendations on physical activity for health. Available at: http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations.

Reference

1. Amosov N. M. (2002) "Entsiklopediya Amosova. Algoritm zdorovya". Moskva, Donetsk: ACT, Stalker. 592 s.
2. Apanasenko G. L. (2007) "Kniga o zdorove". Kiev: Medkniga. 132 s.
3. Aandstad, A., Hageberg, R., Saether, O., & Nilsen, R. O. (2012). Change in anthropometrics and aerobic fitness in Air Force cadets during 3 years of academy studies. *Aviating, Space, and Environmental Medicine*, 83(1), 35-41.
4. Bolotin, A., & Bakayev, V. (2015). Structure and content of the educational technology of managing students' healthy lifestyle. *Journal of Physical Education and Sport*, 15(3), 362-364.
5. Drain, J. R., Sampson, J. A., Billing, D. C., Burley, S. D., Linnane, D. M., & Groeller, H. (2015). The effectiveness of basic military training to improve functional lifting strength in new recruits. *Journal of Strength and Conditioning Research*, 29(Suppl.11), 73-77.
6. Lake, J., & Lauder, M. A. (2012). Kettlebell swing training improves maximal and explosive strength. *The Journal of Strength and Conditioning Research*, 26 (8), 2228-2233.
7. Oliver, J. M., Stone, J. D., Holt, C., Jenke, S. C., Jagim, A. R., & Jones, M. T. (2017). The effect of physical readiness training on reserve officers' training corps freshmen cadets. *Military Medicine*, 182(11), 1981-1986.
8. Prontenko, K., Griban, G., Prontenko, V., Opanasiuk, F., Tkachenko, P., Zhukovskyi, Ye., et al. (2018). Health improvement of cadets from higher military educational institutions during kettlebell lifting activities. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(1), 298-303.
9. Sergienko, Y. P., & Andreianov, A. M. (2013). Models of professional readiness of students of higher military schools of the Armed Forces of Ukraine. *Physical Education of Students*, 6, 66-72.
10. World Health Organization (2015). Global recommendations on physical activity for health. Available at: http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2019.1(121)20.20
УДК 373.016:796:373.035

Турчик І.Х.,
к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання Дрогобицький державний педагогічний університет імені І.Франка, м. Дрогобич
Сороколіт Н.С.,
к.фіз.вих., доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, м. Львів
Цюпак Б.,
студент 41 групи ФВ навчально-наукового інституту фізичної культури і здоров'я Дрогобицький державний педагогічний університет імені І.Франка, м. Дрогобич

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УЧНІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розриваються можливості реалізації формування громадянських та соціальних компетентностей на уроках фізичної культури на основі опитування учителів фізичної культури Львівської області та педагогічного експерименту, до якого залучені учні середнього шкільного віку.

Здійснена перевірка та встановлено вплив запропонованих напрямів під час занять фізичними вправами й спеціально добраних рухливих ігор на формування громадянських та соціальних компетентностей школярів. Під час проведення дослідження було визначено і перевірено рівень сформованості зазначених компетентностей в учнів середньої школи. Встановлено, що впроваджені нами підходи та використанні рухливі ігри у цілому позитивно вплинули на зростання рівня соціальних компетентностей. Відзначено позитивні зміни у рівні самооцінки учнів, у стратегії поведінки учнів під час виникнення проблемної ситуації, рівня комунікабельності та співпраці у дитячому колективі, відзначена незначна проте позитивна динаміка успішної адаптації дитини до шкільного навчання.

Ключові слова: громадянські та соціальні компетентності, цінності, фізичне виховання, спорт, рухливі ігри, учні.

Турчик І.Х., Сороколіт Н.С., Цюпак Б. Формирование гражданских и социальных компетенций у учащихся средствами физического воспитания. В статье разрываются возможности реализации формирования гражданских и социальных компетенций на уроках физической культуры. Осуществлена проверка и установлено влияние предложенных направлений во время занятий физическими упражнениями и специально подобранных подвижных

игр на формування громадянських і соціальних компетентностей школярів. В ході проведення дослідження нами були визначені і перевірені рівні сформованості вказаних компетентностей у учнів середньої школи. Встановлено, що впровадження нами підходів і використані подвижні ігри в цілому позитивно впливали на зростання рівня соціальних компетентностей. Відзначено позитивні зміни в рівні самооцінки учнів, в стратегії поведінки учнів при виникненні проблемної ситуації, рівня комунікабельності і співпраці в дитячому колективі, відзначено незначительну, однак позитивну динаміку успішної адаптації дитини до шкільного навчання.

Ключові слова: громадянські і соціальні компетентності, цінності, фізичне виховання, спорт, подвижні ігри, учні.

Turchyk I., Sorokolit N., Tjupak B. Formation of civic and social competences by means of physical education. In the article have been described opportunities of realization of forming the public and social competences on the physical education lessons. It is based on questionnaire of physical education teachers from Lviv region and on pedagogical experiment to which middle school age pupils are involved.

The verification was conducted and established the influence of named directions during trainings and motor games that were chosen specially on forming the public and social pupils' competences. The level of forming of specified competences among middle school age pupils was determined and checked during the research. It was found out that implemented approaches and applied motor games positively influenced on increasing the level of public and social competences. Positive changes were noticed in the level of self-confidence (the level of low self-confidence has decreased from 40% to 10%, the adequate one has increased on 20% (55% from the beginning and 75% after the experiment), the high self-confidence has doubled (from 5% to 10%), too high self-confidence has increased on 5%). In the strategy of pupils' behavior, the ability to make a decision during problematic situation become better in 7,5 times (10% in the beginning and 75% after the experiment). The need in extra help has decreased in 4 times (from 80% to 20%). The level of sociability and cooperation in children groups has increased in the average level of sociability on 15% (from 45% to 60% after the experiment) and in the high level of sociability on 20% (from 20% to 40%). No children with low level of sociability were noticed. The small positive tendency to grow was found out in children adaptation to school studying (the high level of cooperation has increased on 5%, the average – on 15% and low level has decreased on 20%). Modern society is facing new challenges, one of which is the formation of individuals who are able to make extraordinary decisions and effectively establish relationships in a rapidly changing reality. Activity, independence, creativity, sociability, adequate self-esteem, ability to adapt to rapid changes.

Key words: public and social competences, values, physical education, sport, motor games, pupils.

Вступ. Сучасне суспільство ставить перед освітою нові виклики, одним з яких є формування особистостей, що спроможні приймати неординарні рішення і ефективно налагоджувати взаємини у швидкозмінній реальності. Активність, самостійність, креативність, комунікабельність, адекватна самооцінка, здатність адаптуватися до стрімких змін – ці риси особистості є важливими на нинішньому етапі історичного розвитку, а їх формування потребує реалізації нових підходів в освітньому процесі. Сучасні випускники шкіл повинні мати не лише глибокі знання із конкретних предметів, а й високий рівень розвитку різних видів компетентностей.

Власне компетентнісно-орієнтований підхід до навчання лежить в основі освітньої реформи «Нова українська школа» та доповнює: принципи дитиноцентризму та педагогіки партнерства, новий зміст освіти, а також сучасне освітнє середовище – безпечно, доступно та дружнє до дитини.

У Законі України «Про освіту» та у стандарті нової української школи виокремлено одинадцять ключових компетентностей, якими повинен оволодіти сучасний випускник [1, 2, 4]. Це: *вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологіях; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікативна компетентність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав та можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність [1,2,4].*

Таким чином, обов'язковим є формування в учнів шкіл України громадянської та соціальної компетентності на усіх предметах шкільного курсу навчання. Її зміст полягає у оволодінні учнем таких форм поведінки, які є необхідними для ефективної та конструктивної участі у громадянському житті чи на роботі. Уміння співпрацювати з іншими для отримання результату, попереджати і розв'язувати конфлікти, досягати компромісів, мати повагу до прав інших осіб, дбайливо ставитися до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримуватися здорового способу життя.

Вважаємо, що ключова компетентність «Громадянські та соціальні компетентності» може бути зреалізована у фізичному вихованні школярів насамперед через навчанням руховим діям у командних видах спорту, рухливих іграх та естафетах, де учні можуть здобути вміння працювати в команді, розподіляти ролі під час рухової діяльності, брати на себе відповідальність за швидкі і правильні рішення на користь команди. Нашу думку підтримують 58% опитаних учителів фізичної культури. Про складність такої реалізації висловилися 34% фахівців і 8% вважають, що неможливо [5].

Отже, важливим є вивчення можливостей реалізації з формування громадянських та соціальних компетентностей на уроках фізичної культури.

Мета: перевірити та визначити вплив запропонованих напрямів під час занять фізичними вправами й спеціально

добраних рухливих ігор на формування громадянських та соціальних компетентностей школярів.

Методи та організація дослідження. Аналіз та узагальнення літературних джерел, опитування учителів фізичної культури шляхом анкетування, педагогічний експеримент, методи математичної статистики. Опитування проводилося на базі Львівського обласного відділення Комітету з фізичного виховання та спорту МОН України. Взяло участь 100 учителів фізичної культури Львівської області, з них: 16 педагогов, що працюють до 10 років; 28% – від 11 до 20 років; 26% – від 21 до 30 років; 30% – 31 рік та більше.

До педагогічного експерименту залучені учні 5 класів НВК №2 м.Трускавця в кількості 50 осіб, який складався з констатувальної та формувальної частини. Констатувальний експеримент передбачав діагностику рівня розвитку громадянських та соціальних компетентностей, а формувальний – дав можливість вивчений закордонний досвід впровадити в освітній процес з фізичної культури за допомогою спеціальних напрямів діяльності й рухливих ігор направлених на формування зазначених компетентностей, запозичених з посібника «Moving Together: Promoting psychosocial well-being through sport and physical activity» розробленого під егідою Міжнародної ради спортивних наук і фізкультурної освіти (**International Council of Sport Science and Physical Education**) [6, 7]. Рівень сформованості громадянських та соціальних компетентностей визначено методикою Дембо-Рубінштейн (модиф. А.Прихожан); зміни стратегії поведінки учнів під час виникнення проблемної ситуації виявлені за методикою Д. Амірхана; динаміка зміни рівня комунікативності учнів визначалася за методикою Ряховським В.Ф.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведене нами дослідження дало можливість визначити напрями діяльності, які ми вважаємо сприяють формуванню соціальних компетентностей в учнів. До них ми насамперед відносимо:

- використання технологій, які створюють «ситуацію успіху»;
- домінування під час освітнього процесу ігрового методу з використанням спеціально добраних рухливих ігор;
- залучення учнів у більшій мірі до позакласної та позашкільної діяльності.

В ході проведеного дослідження нами підтверджено, що важливими умовами для організації ситуації успіху під час уроку фізичної культури є:

1. Належна психологічна атмосфера уроку
2. Використання індивідуального підходу з урахуванням резервів фізичного розвитку та фізичної підготовленості.
3. Заохочення школярів за будь-які успіхи
4. Об'єктивне виставлення оцінок.
5. Використання педагогічних прийомів (табл.1).

Таблиця 1

Педагогічні прийоми «ситуації успіху» на уроці фізичної культури

Прийоми	Очікувані результати
Призначення щоразу нових капітанів на уроці	Кожен учень матиме можливість отримати досвід лідера, проявляти ініціативу
Залучення учнів до проведення підготовчої частини уроку, до складання комплексів розвитку загальної і спеціальної фізичної підготовки	Учень отримує практичний досвід фізкультурно-оздоровчої діяльності, є зацікавленим проявити ініціативу, творчість, організаторські вміння
Використання індивідуального підходу при підборі вправ і дозування (виконання вправ з різним дозуванням)	Школяр може не виконувати вправу, яка є йому заважка чи недоступна (наприклад підтягування) проте він виконує вправи з розвитку сили.
Вчитель пропонує вибір, коли якість можна замінити кількістю	Школяр може здійснити вибір залежно від рівня фізичної підготовленості, наприклад, якщо не може пробігти 1 км. то можливим є подолання 1,5 км., але біг можна чергувати з ходьбою
Залучення учнів до організації уроку, суддівства	Звільнений від занять з фізичної культури школяр бере участь у освітньому процесі, допомагає вчителю: виконуючи обов'язки судді, контролера і т.д. Отримує досвід суддівства, починає краще розбиратися у правилах спортивних ігор.
Використання шкільних стендів «Рекорд класу», «Особистий рекорд», «Найкращі спортсмени школи» і т.д.	Учень може встановити рекорд у будь-якій вправі, навіть сам може її придумати. Досягається відчуття успіху, зміцнюється позитивна мотивація
Моніторинг рівня фізичної підготовленості кожного учня (як мінімум 2 рази у рік).	Учень має змогу порівнювати отримані результати з попередніми відслідковуючи їх приріст за рік
Звіт щодо досягнень учнів оприлюднюють (шкільні збори, ставлять до відома класних керівників та батьків)	Школяр є задоволений своїм результатом. З'являється бажання досягнути більшого.

Як було вже сказано, з метою формування громадянських та соціальних компетентностей в учнів окрім традиційних рухливих ігор, які проводяться в школах України нами ми запропонували рухливі ігри запозичені з посібника «Moving Together: Promoting psychosocial well-being through sport and physical activity», розробленого під егідою Міжнародної ради спортивних наук і фізкультурної освіти (International Council of Sport Science and Physical Education) [7].

Зазначимо, що ігрова діяльність як засіб соціалізації особистості вимагає управління з боку дорослого щодо взаємодії учня з ровесниками, педагогом. Взаємини з однолітками під час рухливих ігор активізують певні особистісні якості,

які допомагають школярам адаптуватися в середовищі «дитина – дорослий», «дитина – дитина», відчуті емоційне благополуччя.

Школяр отримує можливість відбору, активізації якостей, «потрібних» конкретному суспільству у даний момент, і вміння пристосовуватися до середовища, яке виховує у нього повагу до оточуючих, задовольняє його потребу в позитивній оцінці, сприяє розвитку почуття впевненості в собі. Учні вчать дружити, і під час ігор оволодівають способами поведінки, необхідними для успішного життя у суспільстві (взаємодопомога, підтримка, спілкування, опіка та ін.).

Гра сприяє розвитку рефлексії, оскільки в грі виникає реальна можливість контролювати те, як виконується дія, що входить в процес спілкування. Подвійна позиція граючого – виконавець і контролер – розвиває здатність співвідносити свою поведінку з поведінкою певного зразка. В ігровій діяльності виникають передумови до рефлексії як чисто людської здібності осмислювати свої дії, передбачаючи реакцію інших людей, а також для реалізації своїх можливостей.

Зазначимо, що важливу роль у формуванні громадянських та соціальних компетентностей в учнів займає їх рівень залучення до позакласної й позашкільної діяльності. Впродовж проведення експериментальної частини дослідження ми намагалися активізувати зазначений вид діяльності. Зокрема, нами організовувалося разом з батьками «Веселі старты», «Тато, мама, я – ми спортивна сім'я» та ін. заходи.

Як виявилось учні були самі зацікавлені у допомозі тим тих хто менше поки що готовий, що сприяло формуванню соціальних компетентностей. Окрім того, деякі учні відчувши задоволення від участі у змаганнях, перейнявши дух суперництва, виявили бажання самовдосконалюватись, розпочавши відвідування спортивних гуртків і секцій.

Також був проведений «Олімпійський урок», на якому ми акцентували увагу на важливості позитивних цінностей, які формує фізичне виховання і спорт.

Отож, порівнюючи дані отримані завдяки формувальному та констатувальному експериментів можна стверджувати про ефективність впливу впровадження вищезазначених ігор і підходів на формування громадянських та соціальних компетентностей учнів (рис. 2).

Рис.2 Динаміка зміни рівня самооцінки в учнів за методикою Дембо-Рубінштейн (модиф. А.Прихожан)

Як бачимо, з рис.1 після проведення експерименту різко зменшилася кількість учнів, які оцінювали свій рівень самооцінки як низький з 40% до 10%. В той же час зросла кількість дітей з адекватною самооцінкою з 55% до 75%. Це означає, що більше дітей стали впевненішими у собі, навчилися оцінювати себе і свої здібності, моральні якості і вчинки.

Відбулися позитивні зміни і в стратегії поведінки учнів в умовах проблемної ситуації. Якщо до експерименту лише 10% готові були прийняти самостійно рішення, то після таких виявилось 75%, з 80%, що очікували допомогу від сторонніх залишилися лише 20% (рис. 3).

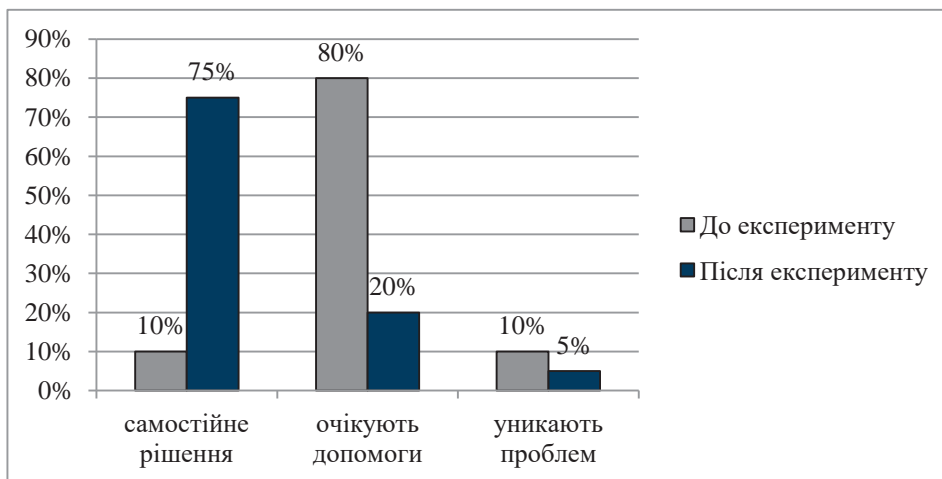

Рис.3 Динаміка зміни стратегії поведінки учнів під час виникнення проблемної ситуації за методикою Д. Амірхана

Результати проведення повторної діагностики, щодо визначення рівня комунікативності учнів свідчать про отримані позитивні зміни. Так, учнів з низьким рівнем не було виявлено взагалі (під час вхідної діагностики їх було 35%), з середнім рівнем комунікативності збільшилося 15%, і з високим на 20% (рис.4).

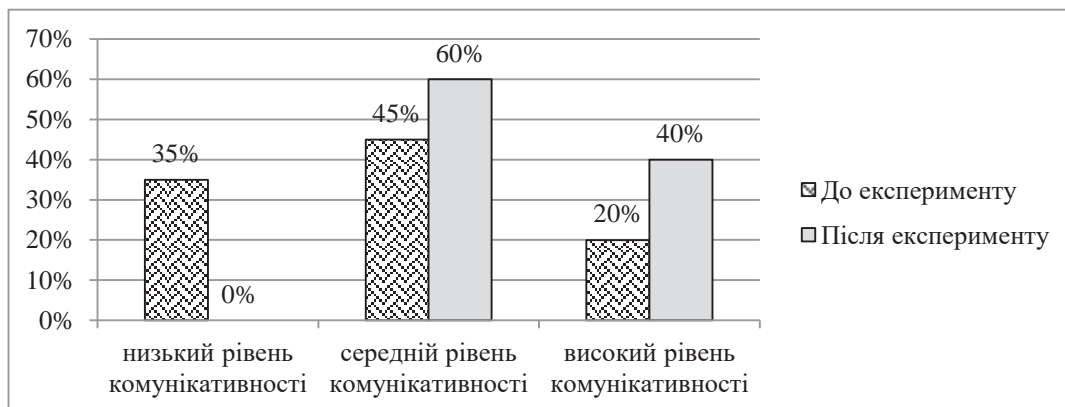

Рис.4 Динаміка зміни рівня комунікативності учнів за В.Ряховським

Була відзначена і позитивна динаміка щодо зміни рівня співпраці у дитячому колективі. Відзначимо збільшення на 5% учнів з високим рівнем співпраці, на 15% з середнім, і зменшення 20% учнів з низьким рівнем співпраці (рис.5).

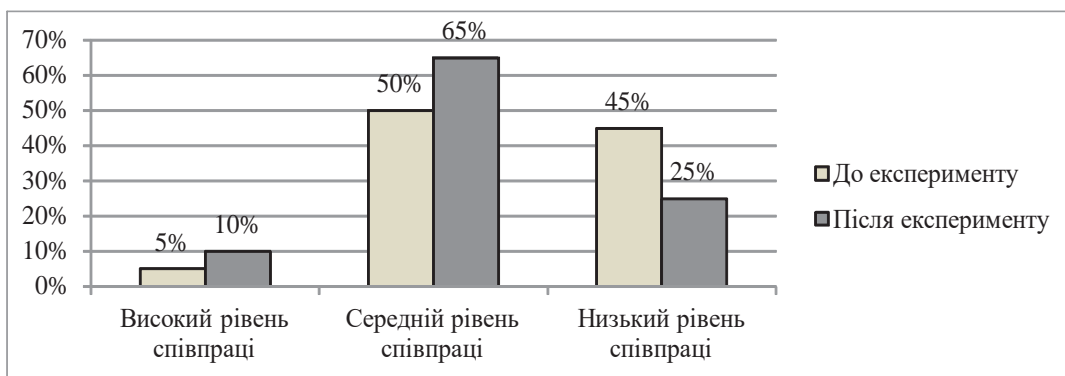

Рис.5. Динаміка зміни рівня співпраці у дитячому колективі за Д. Ельконіном

Висновки: У ході проведення дослідження нами було визначено і перевірено рівень сформованості соціальних компетентностей учнів середньої школи. Встановлено, що впроваджені підходи та використанні рухливі ігри у цілому позитивно вплинули на зростання рівня громадянських та соціальних компетентностей. Відзначено позитивні зміни у рівні самооцінки учнів (занижена самооцінка учнів зменшилася в чотири рази з 40% до експерименту та 10% після; адекватна: зросла на 20% (55% на початку та 75% після експерименту) висока самооцінка учнів зросла вдвічі (з 5% до 10%) завищена самооцінка зросла на 5%; у стратегії поведінки учнів під час виникнення проблемної ситуації (здатність самостійно приймати рішення поліпшилася у 7,5 разів (з 10% на початку до 75% після завершення експерименту); в 4 рази зменшилася в учнів потреба у сторонній допомозі (з 80% до 20%); рівня комунікабельності та співпраці у дитячому колективі (зріс середній (на 15%: з 45% до 60% після завершення експерименту) та високий рівень (на 20%: з 20% на початку до 40% в кінці експерименту) комунікабельності учнів та не виявлено учнів з низьким рівнем комунікабельності); відзначена незначна проте позитивна динаміка успішної адаптації дитини до шкільного навчання (високий рівень співпраці збільшився на 5%, середній – на 15%, низький зменшився на 20%).

Література

1. Державний Стандарт початкової освіти : затверджений Постановою КМУ від 21.02.2018 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/21/108>.
2. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – 40 с. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016>.
3. Москаленко Н. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи «Нова українська школа»/ Москаленко Н. В., Сороколіт Н. С., Турчик І.Х. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка. – К. : Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019 – Випуск 5 К (113)19. – С.223–229
4. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. – Львів, 2016. – 64 с
5. Сороколіт Н. Можливості реалізації ключових компетентностей нової української школи у фізичному вихованні школярів/ Сороколіт Наталія // Спортивний вісник Придніпров'я.—2019. – № 3. – С. 167–174.

6. Турчик І. Шкільний спорт, як засіб соціалізації особистості (історико-педагогічний дискурс в контексті вивчення зарубіжних джерел). Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. „Науково-педагогічні проблеми фізичної культури/ Фізична культура і спорт/” Зб.наукових праць/ За ред. О.В.Тимошенко. – К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2016. Випуск 9 (79) 16. С.101 – 105

7. Moving Together: Promoting psychosocial well-being through sport and physical activity Printed in Denmark by KLS Grafisk Hus. First edition 2014. – p.142

Reference

1. Derzhavnyi Standart pochatkovoї osvity : zatverdzhenyi Postanovoiu KМУ vid 21.02.2018 r. № 87 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/21/108>.

2. Kontsepsiia «Nova shkola. Prostir osvitynikh mozhlyvostei» [Elektronnyi resurs]. – 40 s. – Rezhym dostupu: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016>.

3. Moskalenko N. Kliuchovi kompetentnosti u fizychnomu vykhovanni shkoliariv v ramkakh reformy “Nova ukrainska shkola”/ Moskalenko N. V., Sorokolit N. S., Turchyk I.Kh. // Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P.Drahomanova. Serii № 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. naukovykh prats / Za red. O. V. Tymoshenka. – K. : Vydavnytstvo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2019 – Vypusk 5 K (113)19. – S.223–229

4. Nova ukrainska shkola: osnovy Standartu osvity. – Lviv, 2016. – 64 s.

5. Sorokolit N. Mozhlyvosti realizatsii kliuchovykh kompetentnostei novoi ukrainskoї shkoly u fizychnomu vykhovanni shkoliariv/ Sorokolit Nataliia // Sportyvnyi visnyk Prydniprovia.– 2019. – № 3. – S. 167–174.

6. Turchyk I. Shkilnyi sport, yak zasib sotsializatsii osobystosti (istoryko - pedahohichniy diskurs v konteksti vyvchennia zarubizhnykh dzherel). Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M.P. Drahomanova. Serii №15. „Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury/ Fizychna kultura i sport/” Zb.naukovykh prats/ Za red. O.V.Tymoshenka. – K.: Vyd-vo NPU imeni M.P. Drahomanova, 2016. Vypusk 9 (79) 16. S.101 – 105

7. Moving Together: Promoting psychosocial well-being through sport and physical activity Printed in Denmark by KLS Grafisk Hus. First edition 2014. – p.142.

DOI 10.31392/NPU-nc.series 15.2019.1(121)20.21

Філоненко Л. В.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри здоров'я людини і фізичної реабілітації,

Рівненський Національний університет водного господарства та природокористування

Фурдуй С. Б.

доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури, Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Максимчук Б. А.

доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури, Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Демченко І. І.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Височан Л. М.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Плетеницька Л. С.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника"

Котловий С. А.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальних технологій, Житомирський державний університет імені Івана Франка

Максимчук І. А.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини, Маріупольський державний університет

ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ЛЮДИНИ В УЧНІВ ШКІЛ-ІНТЕРНАТІВ СПОРТИВНОГО СПРЯМУВАННЯ

З огляду на кризові явища в українському суспільстві зростає необхідність у формуванні ціннісного ставлення до іншої людини. Особливо ця проблема є гострою у школах-інтернатах, де навчаються діти-сироти, які позбавлені батьківського піклування, та соціальні сироти. Ранній негативний життєвий досвід є причиною негативного ставлення до людей, що у дорослому віці може виявлятися у різного виду відхилення: нехтуванні моральних правил поведінки, труднощах спілкування з іншими людьми тощо. Ціннісне ставлення до іншої людини є важливою характеристикою